

היזכלת חתולים: איך עושים את זה נכון, ובלוי להרגיז את השכנים?

ברחיקות הערים בישראל פועלים לא מעט מאכילי חתולים. השאררת המזון לבעלי החיים נובעת מ...⁵⁶⁸ אלה, אבל לעיתים היא עלולה להוביל לתלונות מצד שכנים ועוברי אורח | מהי הדרך הנכונה להאכיל חתולים, ואיך דואגים למנוע התרבות לא מבוקרת שלהם? | יש גם מי שכבר עובדים על פתרונות הומניים

568 תגובות

יוגב ישראלי

תגיות זכויות בעלי חיים חתולים בעלי חיים

אתם אולי מכירים אותם כ"חתולי רחוב", אבל יש מי שמעדיפים לכנות אותם "חתולי קהילה": ברחובות ישראל פזורים חתולים רבים ללא בית. בישראל מוערך מספר החתולים האלה ביותר ממיליון, ויש הערכות המגיעות עד שני מיליון. המספר הולך וגדל, בין השאר בעקבות קצב ריבוי גבוה והאקלים החם בישראל, שמאפשר מחזורי ייחום רבים יותר לחתולות בכל שנה.

תוחלת החיים של חתולי קהילה נמוכה בהרבה מחתולי בית (בממוצע 4–5 שנים לעומת 15–17 שנים). הם חשופים לסכנות רבות כמו תאונות דרכים, מחלות, רעב וצמא, פגעי מזג האוויר, טריפות ואלימות מצד בני אדם. למעשה, הער עות על כך שכ-75–90 אחוזים מחתולי הקהילה לא שורדים את שנתם הראשונה.

9 צפייה בגלריה

האכלת חתולי קהילה. מספרם הלך וגדל (צילום: אוראל כהן)

Sponsored Links by Taboola

מתחברים אונליין מהאתר ללא נציג - ונהנים מגלישה ללא ניתקים

019mobile

קונספט מגורים תל אביבי במיקום מושלם

מגורי יוקרה בתל אביב

מידע נוסף

מותאם לכל המשפחה: מתחם מגורי היוקרה החדש של אאורה אימג'ן בגבעתיים

לקבלת הצעה

Aura Imagine Givatayim

"בשנות ה-90 ותחילת שנות ה-2000 היו על פי ההערכות כ-350-500 אלף חתולי קהילה. לדאבוני, הנושא לא טופל על ידי הרשויות המקומיות ומשרד החקלאות, מה שגרם להתעצמות המספרים לכמה מיליוני חתולים – מספר עצום ביחס של שטח ואוכלוסייה (כל חתולי הקהילה מרוכזים בסביבה האורבנית)", אומר ד"ר חיליק מרום, רופא וטרינר וחוקר מהארגון הישראלי לרפואה וטרינרית של חיות המחמד. "מדובר במין מתפרץ שהפך בעייתי בסביבה האורבנית וסובל רבות".

הוא מציין כי "דרך הטיפול הראשונה הייתה צמצום מקורות מזון (פחי אשפה מוטמנים) כדי ליצור הרעבה ולצמצם את הילודה. הרעלות, לכידות והמתות היו גם הן חלק מדרכי הטיפול, אולם כל אלה עלו בתוהו". לדברי ד"ר מרום, במקום לחפש פתרונות חלופיים, הטיפול מתגלגל לידיהם של עמותות ואנשים טובים, שעושים כל שביכולתם כדי להתמודד בהצלחה עם תופעת התרבות החתולים ששטפה את ישראל.

"לצד עיריות שעושות את עבודתן בהקשר הזה על הצד הטוב ביותר – דוגמת רמת גן, באר שבע וראשון לציון – יש כאלה שלא נוקטות את הצעדים הנדרשים שהן מחויבות להם", הוא אומר. "נכון להיום, התקציבים שנועדו לעיקור

ולסירוס, אבל גם לטיפול בחתולים, לא מספיקים (4 מיליון שקלים ממשרד החקלאות, 4 מיליון שקלים מהרשויות המקומיות ו-8 מיליון שקלים ממשרד ראש הממשלה) והם טיפה בים. על כן, אנחנו על המסלול להיות כמו קפריסין, שם מספר החתולים הוא פי שניים ממספר התושבים."

עושים סדר בחוק

פסיקת "בג"ץ החתולים" מ-2004 קבעה את האיסור לפגוע בחתולים ולהעתיקם, וקבעה בעקיפין גם את זכויותיהם, כולל בתחום האכלת חתולי הקהילה בישראל. האכלת חתולים ברחובות ישראל מותרת על פי חוק והיא זכות הקנויה על פי דין, וזאת מתוך הכרה בטובתם של בעלי החיים ובתפקידם של חתולים מסוימים בהדברת מזיקים. עם זאת, חשוב לבצע את ההאכלה בצורה אחראית ומבוקרת כדי לשמור על רווחת החתולים והסביבה. בעבר בית המשפט בירושלים פסל חוק עזר עירוני שאסר באופן גורף על האכלת חתולים.

ד"ר חיליק מרום: "התקציבים שנועדו לעיקור ולסירוס, אבל גם לטיפול בחתולים, לא מספיקים והם טיפה בים. על כן, אנחנו על המסלול להיות כמו קפריסין, שם מספר החתולים הוא פי שניים ממספר התושבים"

המשרד להגנת הסביבה ומשרד החקלאות מפרסמים הנחיות להאכלה נכונה ואחראית, והרשויות המקומיות לרוב משלבות אותן בחוקי העזר העירוניים שלהן. לפי ההנחיות, יש להאכיל את החתולים במזון יבש ואיכותי, במקום מרוחק ממעבר הולכי רגל ומכבישים, בפניה שקטה, כדי למנוע סכנה לחתולים (דריסה) וכדי לא להפריע לתושבים. כמו כן, יש להימנע מהאכלה בכניסות לבנייני מגורים, בחדרי מדרגות או במקומות שבהם עלולים להיגרם לכלוך ומטרד תברואתי. מומלץ להאכיל הרחק משטחים טבעיים שבהם חיות גם חיות בר, כדי למנוע פגיעה במגוון הביולוגי. יש לדאוג גם למי שתייה לחתולים, ולהימנע מהשאת כלים מלוכלכים אחרי ההאכלה.

חתול בירושלים. התופעה עלתה לכותרות (צילום: שלו שלום)

לאחרונה עלתה תופעת האכלת החתולים לכותרות בעקבות [מקרה שהתרחש בירושלים](#), שבו נפסק במסגרת תביעה אזרחית כי אם ובנה שהאכילו חתולי רחוב יידרשו לשלם לשכניהם פיצוי של 20 אלף שקל. נקבע כי במקרה הספציפי הזה, ההאכלה התבצעה באופן שיצר מטרד תברואתי, בגלל אופן ההאכלה והמיקום שלה.

בהקשר הזה, נמסר מעיריית ירושלים כי נושא חתולי הקהילה בעיר מטופל על פי הנחיות השירותים הווטרינריים במשרד החקלאות ובהתאם לעקרונות המקובלים בארץ: "העירייה עושה רבות לשמירה על רמת ניקיון וסדר ציבורי נאותים, וכחלק מכך פועלת גם לעיקור חתולים באופן הומני ומקובל. בהתאם למדיניות העירונית הנהוגה כיום, מאכילי חתולים רשאים להמשיך במעשיהם, כל עוד הדבר נעשה באופן מוסדר, שאינו יוצר מטרד – באמצעות מזון יבש בלבד, בשעות שקטות ובמקומות שאינם בולטים לעין".

פריצת דרך לפתרון הומני

לחתולי הקהילה יש תועלות. הם מסייעים בציד עכברים, חולדות ונחשים, ובכך תורמים להדברת מזיקים. הם חלק בלתי נפרד מהנוף העירוני, ורבים מוצאים בהם מקור לנחמה ואף לחברה. מנגד, חתולים הם טורפים יעילים, ולעיתים קרובות טורפים גם כאשר הם שבעים (לשם אימון או שעשוע). בכך, הם עלולים להזיק לאוכלוסיות ציפורים, יונקים קטנים וזוחלים, כולל מינים בסכנת הכחדה.

חתול. תורמים להדברת מזיקים, וחלק בלתי נפרד מהנוף העירוני (צילום: Moshe Einhorn / Shutterstock)

אם ברצונכם להאכיל חתולים, מומלץ להתעדכן בהנחיות הספציפיות של העירייה שבה מתבצעת ההאכלה (בדרך כלל אפשר להתעדכן באתר העירייה או דרך המוקד העירוני). האכלה לא מבוקרת עלולה למשוך מכרסמים וחיות בר אחרות (כמו תנים) אל הסביבה העירונית.

השיטה המקובלת והמומלצת ביותר להתמודדות עם ריבוי חתולי הקהילה באופן הומני היא עיקור וסירוס (- TNR Trap-Neuter-Return). במסגרת זו, לוכדים חתולים, מעקרים או מסרסים אותם, מסמנים אותם (לרוב על ידי קטימת קצה אוזן) ומחזירים אותם לסביבתם הטבעית. שיטה זו נועדה למנוע התרבות לא מבוקרת ולצמצם את האוכלוסייה לאורך זמן.

משרד החקלאות מתקצב רשויות מקומיות לביצוע עיקורים וסירוסים. גם למודעות הציבורית ולאחריות האישית יש משקל. חינוך הציבור לאימוץ חתולים מהרחוב, ולעיקור וסירוס חתולי בית למניעת נטישה, היא דרך אחת. פעילים למען בעלי חיים תומכים בבניית מקומות מסתור לחתולים בימים קרים, ומזכירים שכדאי להקיש על מכסה המנוע לפני הנעת רכב בימים כאלה, כדי לוודא שאין חתולים שמסתתרים שם מפני הקור.

חתול ניזון מפנית האכלה בירושלים (צילום: שלו שלום)

החוק בישראל אוסר על לכידה או המתה של חתולים שאינם מהווים סכנה ממשית וחמורה לשלום הציבור, ומחייב טיפול הומני. בעבר נעשה שימוש בהמתת חתולים, אך פסקי דין שונים הגבילו זאת. למרות המאמצים מצד גורמים שונים, בכל הנוגע לטיפול בחתולים החיים ברחובות הערים קיימים אתגרים רבים, כמו מחסור בתקציבים מספקים לעיקור ולסירוס, התנגדות לעיקור ולסירוס מצד גורמים דתיים מסוימים, והקושי לאכוף את כללי ההאכלה. נוסף על כך, יש חתולים שאינם נכנסים למלכודות, מה שמקשה על ביצוע עיקורים וסירוסים.

ד"ר מרום: "החומר שיצרנו אינו פוגעני וניתן במזון. הוא פוגע בפוריות החתולים באופן בטוח ויעיל, כך שבמקום עשרה גורים יהיה גור אחד. אני מאמין שבתוך שנים בודדות נוכל לייצר פתרון יעיל"

בהובלת ד"ר מרום והביוכימאית ד"ר תמי בר, לצד חוקרים מובילים מבית הספר לרפואה וטרינרית של האוניברסיטה העברית בירושלים – פרופ' אמיר שטיינמן, ד"ר סמדר טל ועוד – נוצר שיתוף פעולה עם הסטארט-אפ קומיוניטריט (CommuniTreat), שנועד לפתח טכנולוגיה פורצת דרך המבוססת על מדע מתקדם, המנצלת את הרגלי ההאכלה הקיימים כדי לצמצם באופן טבעי והומני את אוכלוסיית חתולי הקהילה – באמצעות המזון עצמו. החברה מאמינה שהיא יכולה לחולל מהפכה עולמית בתחום ניהול אוכלוסיית בעלי החיים, לא פחות.

חתול שניזון מפח אשפה בישראל (צילום: Michael Hatzalam / Shutterstock)

לפי ד"ר מרום, המטרה הייתה ליצור כלי שיאפשר ויסות של אוכלוסיית חתולי הקהילה בלי לפגוע בהם. "מדובר בפרויקט חדשני שעבר את שלב הבטיחות והיעילות. הוא רלוונטי לא רק להתמודדות עם תופעת חתולי הקהילה, אלא גם עם תופעות חזירי הבר בחיפה, התנים בפארק הירקון והכלבים המשוטטים ברצועת עזה", הוא מציין, "החומר שיצרנו אינו פוגעני וניתן במזון. בכך, הוא לא רק פוגע בפוריות החתולים באופן בטוח ויעיל (כך שבמקום עשרה גורים יהיה גור אחד), אלא גם מקל על המאמצים והמורכבויות שכלולות בתהליך לכידת החיות, שעלול לגרום להן לסטרס. אני מאמין שבתוך שנים בודדות נוכל לייצר פתרון יעיל שבאמצעותו תהיה אוכלוסייה מצומצמת ובריאה יותר של חתולי הקהילה ברחובות ישראל".

"המאכילים סופגים חיצים לא מוצדקים"

יעל ארקין, מנכ"לית עמותת "תנו לחיות לחיות", נוהגת זה 27 שנים להאכיל בשעות הבוקר המוקדמות את החתולים המשוטטים בשכונה שבה היא מתגוררת. כל החתולים שהיא מאכילה הם מעוקרים ומסורסים, והם מקבלים טיפול רפואי וטרינרי במקרה הצורך. כשמגיע חתול חדש, ארקין דואגת שגם הוא יעבור עיקור או סירוס.

חתולים אוכלים מזון שהושאר להם ברחוב. "הרבה קצרים בתקשורת ודמוניזציה מעורבות בתחום" (צילום: אוראל כהן)

"האכלת חתולי קהילה היא פעולה שמבטאת חמלה לאלה הסובבים אותנו. רוב המאכילים עושים זאת מתוך דאגה כנה לחתולים, ובמקרה של הפרעות נקודתיות ישמחו לשיח שכנים ביחס לאופן ביצוע ההאכלה כך שהיא לא תפריע להם", היא אומרת. "במקומות שבהם ההאכלה נעשית בשיתוף פעולה ומוסדרת על ידי הרשות המקומית, באמצעות פינוח האכלה מוסדרות, החיכוכים מינימליים והמאכילים הם מהגורמים המרכזיים המסייעים בטיפול רפואי בחתולים, בחיסונם וכן בעיקור ובסירוס שלהם, לשם מניעת התרבות."

יעל ארקין: "מרבית הבעיות שאני רואה קשורות בתברואה וניקיון, ולא בהאכלה יזומה. טוב יעשו הרשויות המקומיות אם ישקיעו את המאמצים שלהן בפינוי פחים העולים על גדותיהם ובשמירה על ניקיון, ולא ברדיפה אחרי מאכלי החתולים"

היא מוסיפה כי "רוב המאכילים לא מעוניינים בפגיעה בבעלי חיים אחרים ובפרט בחיות בר מוגנות. בשיח משותף שלנו עם החברה להגנת הטבע, ארגוני בעלי חיים נוספים ומאכילים עצמאיים, ניכר היה כי הפערים שקיימים בין חובבי הסביבה לחובבי בעלי חיים מצומצמים בהרבה ממה שנהוג לחשוב."

חתול לצד קערית אוכל שהושארה עבורו ברמלה (צילום: ד"ר רויטל אורבך, עיריית רמלה)

בעיניה, למאכילי החתולים ולחובבי הסביבה יש למעשה אינטרס משותף. ארקין, שמגדלת בביתה חתולים וכלבים, מדגישה את חוכמתם של החתולים. בנתוני האימוץ של העמותה שהיא עומדת בראשה, מינואר 2025, עולה כי

מאמצים יותר חתולים מכלבים. גם בארצות הברית נתוני האימוץ של חתולים עברו את נתוני האימוץ של הכלבים.

בעיני ארקין, הטיפול בנושא חתולי הקהילה לקוי במספר מובנים, ולדעתה האשמה במחדלים ארוכי השנים היא בעיקר של משרד החקלאות: "חוק צער בעלי חיים מקצה 4.5 מיליון שקלים בשנה לצמצום התרבות של חתולי קהילה, ולאורך השנים נאלצנו להגיש אינספור עתירות לבג"ץ רק כדי שהתקציב יוקצה למטרתו – בעיקר עיקור וסירוס של החתולים. כדי שהכלי הזה יהיה יעיל הוא צריך להיעשות באופן שיטתי, רצוף, ותוך מעקב רציני. מכיוון שמשרד החקלאות נכשל בהקצאת התקציב בזמן, נוצרים פערי זמן שהתוצאה שלהם היא ריבוי המלטות שאפשר היה למנוע בפעילות רציפה".

היא טוענת כי "המשרד גם כשל באיסוף מידע ונתונים רציניים על יעילות הקצאת המשאבים שלו, וקיימות בעיות נוספות באופן הקצאת התקציב לרשויות מקומיות. החריג לזה הוא פרויקט מרוכז יותר שנעשה עם עיריית באר שבע ועיריית אשקלון. נראה שנעשה שם מאמץ מרוכז וכן מעקב כנדרש, אבל אין לנו את הנתונים על כך. הרבה קצרים בתקשורת והרבה דמוניזציה מעורבות בתחום. מאכלי חתולים סופגים הרבה מאוד חיצים לא מוצדקים כיעד נוח. יש גם מקרים שבהם מאכלים מסוימים פועלים במקומות לא מתאימים או בצורה לא מסודרת, אבל רוב המאכלים מכירים את החוקים ופועלים לפיהם. בתור מי שחיה את זה, אני יכולה להגיד שמרבית הבעיות שאני רואה קשורות בתברואה וניקיון, ולא בהאכלה יזומה. טוב יעשו הרשויות המקומיות אם ישקיעו את המאמצים שלהן בפינוי פחים העולים על גדותיהם ובשמירה על ניקיון, ולא ברדיפה אחרי המאכלים".

המטרה: לווסת את אוכלוסיית חתולי הקהילה בלי לפגוע בהם (צילום: אוראל כהן)

לדבריה, הפתרון צריך להיות פתרון הוליסטי של הסדרת ההאכלה, לרבות קביעת תחנות האכלה; הרחקה של פינות האכלה מריכוזים של חיות בר ומשמורות טבע; עיקור וסירוס רציפים ונרחבים, תוך מעקב וניטור מדעיים; ובבסיס – איסוף נתונים על מצב החתולים בישראל וספירה שלהם.

ממשרד החקלאות וביטחון המזון נמסר בתגובה כי הטיפול בחתולים בפרט ובחיות משוטטות בכלל נתון בידי הרשות המקומית: "מתוקף מחויבותו לרווחת בעלי החיים, שמירה על בריאות הציבור ובריאות בעלי החיים, פועל משרד החקלאות וביטחון המזון במספר מישורים: המשרד מקצה מדי שנה 4.5 מיליון שקלים לתמיכה ברשויות מקומיות, לטובת פעולות לצמצום התרבות של חתולים משוטטים. תמיכה זו מסייעת לבצע בממוצע כ-40 אלף ניתוחים לעיקור

או סירוס חתולים משוטטים מדי שנה. בשנים האחרונות ניתנה גם תמיכה ספציפית בהיקף של כ-2.1 מיליון שקלים עבור טיפול רפואי בחתולים משוטטים וכן תמיכה באבזור מרפאות וטרינריות ברשויות, כך שהרשויות יוכלו לתת מענה מיטבי גם בתחום זה. תמיכה זו מתווספת לפעילות הרשויות בנושא.

"בנוסף, משרד החקלאות יצא בהליך שיתוף ציבור עם בעלי עניין והציבור הרחב לטובת גיבוש מדיניות סדורה בנושא, כדי להביא לשיפור רווחת החתולים, לשמירה על בריאות הציבור ובעלי החיים ולצמצום הפגיעה האקולוגית-סביבתית. כחלק מהתבונות של ההליך, המשרד נמצא כעת בתוכנית פיילוט משותפת עם שתי רשויות מקומיות – באר שבע ואשקלון. מטרת הפיילוט היא לבחון בשטח ניהול מיטבי של החתולים בשטחן. לצורך כך, הרשויות קיבלו 'ארגז כלים הוליסטי', שכולל בין היתר עיקור/סירוס בעצימות גבוהה, טיפול רפואי, ניטור, הסדרת האכלה, שיפור סניטציה, הסברה ועוד. הפיילוט צפוי להסתיים בסוף שנת 2026. עם סיום הפיילוט, ייבחנו מדדים, כמו גודל אוכלוסיית החתולים, רווחת החתולים ובריאותם, פניות ותלונות ציבור בנושא ועוד, במטרה לטייב תמיכות עתידיות של המשרד ולפתח אסטרטגיה ארצית לטיפול בנושא".

אישה מאכילה חתולים בתל אביב (צילום: רונן מחלב)

במשרד הממשלתי מדגישים כי יש מאמץ גובר בארץ ובעולם למציאת פתרונות הומניים חלופיים לנושא התרבות החתולים – החל מעיקור שאינו כירורגי (אלא אוראלי או במתן זריקה), דרך עריכה גנטית, שתלים לעיכוב רבייה ועוד: "כדי לשמור על איזון מיטבי בין החתולים והתושבים במרחב הציבורי, המשרד מעודד האכלה אחראית ומבוקרת שעיקריה מתן מזון מדודה לחתול, איסוף שאריות כדי להפחית מטרדים ולמנוע משיכת חיות בר, מתן מזון המתאים לחתולים (מזון יבש מסחרי ולא האכלה בשאריות מזון שעלולות לסכן את בריאותם וגם להיות מפגע תברואתי), האכלה באזורים שאינם יוצרים מטרד או סיכון לחתולים או לציבור (למשל הימנעות מהאכלה במוסדות בריאות ושמורות טבע או לצד כבישים). המשרד מעודד את הציבור לפנות לרשויות כאשר רואים חתול שאינו מעוקר/מסורס או שזקוק לטיפול רפואי. כמו כן, המשרד מעודד את הרשויות המקומיות לפעול ולקדם את הטיפול ההוליסטי בתופעת החתולים המשוטטים, שכולל עיקורים, האכלה אחראית, טיפול רפואי ועוד".

לפי תגובת משרד החקלאות, "מדובר בשיטת טיפול הנותנת מענה לטענות שני הצדדים: החתולים הופכים בריאים יותר ונודדים פחות (פחות סיכונים), הריבים הטריטוריאליים וקולות הייחום פוחתים, האכלות שגורמות למטרד

פוחתות, התברואה הציבורית משתפרת והפגיעה בחיות הבר כתוצאה מהאכלה לא אחראית מצטמצמת".